

Notitie

Contactpersoon Elles van Drunen

Datum 19 februari 2016

Kenmerk N001-1235705EDR-mwl-V01-NL

Versterking natuurwaarden bij verbreding N34

Provincie Drenthe heeft het voornemen om het aantal rijstroken van de N34 te verdubbelen over de tracés Coevorden Noord – Holsloot (hm 47.1 tot hm 54.8) en Emmen West – Frieslandroute (hm 59.5 tot hm 63.1). Ten behoeve van deze verbreding heeft Tauw twee quickscans¹ uitgevoerd naar de mogelijk aanwezige beschermde soorten in de twee deelgebieden. In deze quickscans is beschreven bij welke werkzaamheden en voor welke soorten vervolgstappen noodzakelijk zijn vanuit de Flora- en faunawet. Aanvullend hierop, beschrijft de voorliggende notitie de kansen om de natuurwaarden in het nieuwe inrichtingsplan te versterken. Hiermee kan de waarde van het gebied voor lokaal voorkomende flora en fauna en de natuurbelevingswaarde van het gebied worden vergroot.

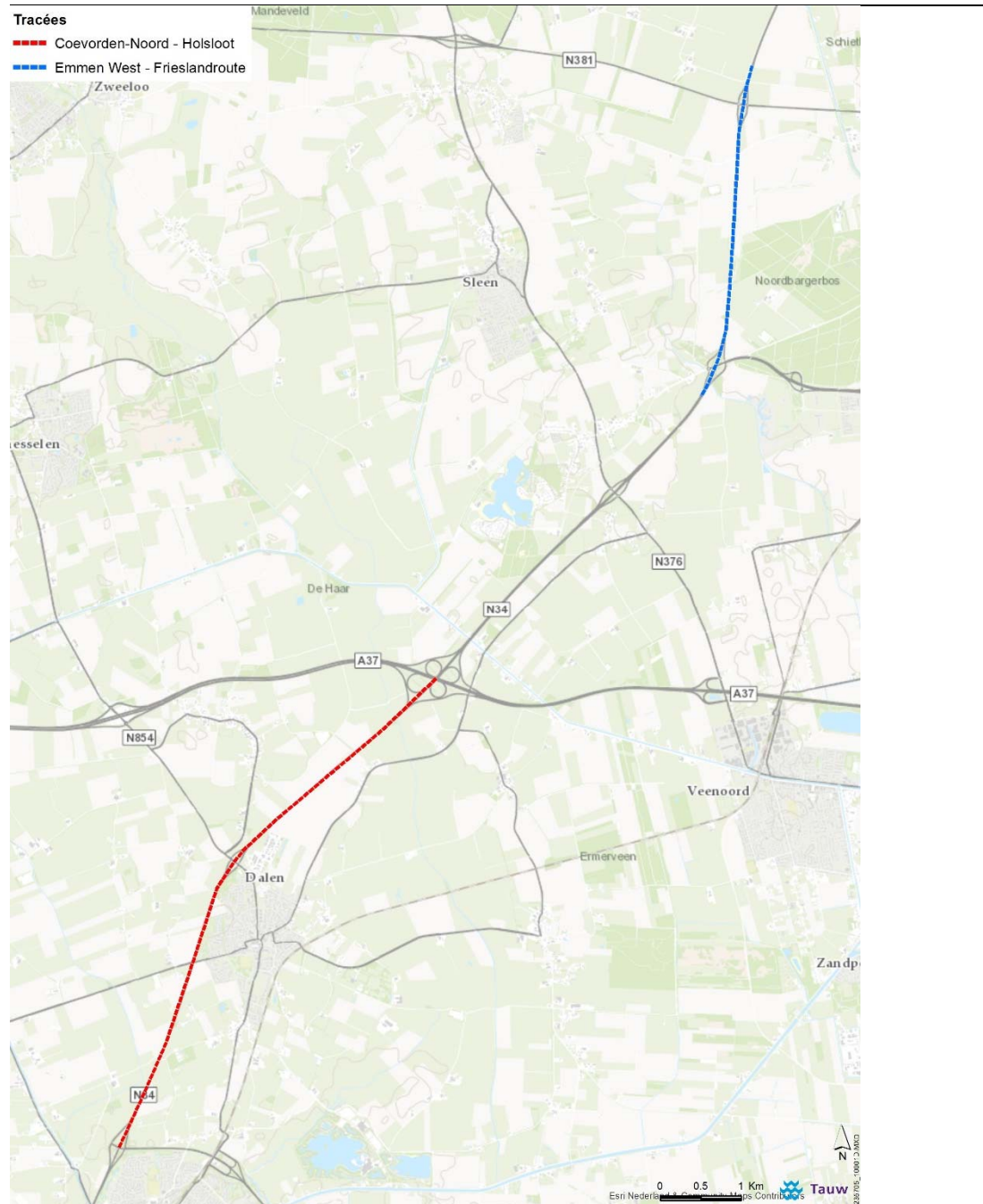
Plangebied

Figuur 1 geeft de ligging weer van de twee te verdubbelen tracés van de N34. De tracés zijn vooral omgeven door agrarisch buitengebied. Langs de tracés zijn de volgende typen landschapselementen aanwezig:

- Bospercelen, waarvan het Noorder Bosch de grootste is
- Watergangen, zoals het Nieuwe Drostendiep en de Slenerstroom
- Bomenrijen langs wegen en langs agrarische percelen
- Boerderijen en landgoederen.

Het type landschapselementen hangt samen met de aanwezige natuurwaarden en daardoor ook de potentie die het gebied heeft om natuurwaarden te verbeteren. Na figuur 1 is een opsomming weergegeven van mogelijkheden om verbetering van natuurwaarden in het inrichtingsplan op te nemen. De kansen variëren in schaalgrootte en daardoor mogelijk ook in haalbaarheid voor inpassing in het inrichtingsplan. De precieze locatie(s), omvang en vorm zal bij toepassing nader moeten worden uitgewerkt.

¹ Tauw, 2016. Quickscan verdubbeling N34. Toets aan de Flora- en faunawet. R001-1235705EDR-mwl-V01-NL en R002-1235705EDR-srb-V01-NL.

Figuur 1 Ligging te verbreden tracés van de N34.

Robuuste verbindingen landschapselementen

De natuurwaarde van het gebied kan sterk worden verbeterd door bestaande landschapselementen robuust met elkaar te verbinden of door nieuwe natuur te laten aansluiten op bestaande natuur. Grotere leefgebieden kunnen namelijk over het algemeen grotere populaties in stand houden, waardoor de diversiteit en daardoor ook de weerbaarheid van populaties verbetert. Vegetatiestructuren rondom het plangebied die zich goed lenen voor verbinding of uitbreiding zijn bospercelen, bomenrijen en watergangen. Robuuste verbinding van bospercelen door brede bomenrijen met rijke ondergroei kunnen bijdragen aan leefgebied van bijvoorbeeld de das en de hazelworm, maar ook van meer algemene dieren zoals muizen. Uiteraard moet de structuur dan wel in verbinding staan met bestaand leefgebied. Ook vlermuizen en vogels zijn gebaat bij dergelijke verbindingen omdat het de dieren helpt te navigeren in het landschap en zorgt voor foerageer- en rustplaatsen. De toe te passen vegetatie dient zo veel mogelijk aan te sluiten op de bestaande vegetatie uit de streek. Hier is de lokale fauna het beste op afgestemd. Zo zijn bijvoorbeeld knotwilgen en meidoornhagen erg geschikt voor vogels als nestlocatie of pleisterplek.

Structuurrijke bermen

De bermen van de nieuwe weg (en eventueel de middenberm) kunnen natuurlijker worden ingericht en beheerd door het aanbrengen van gradiënten. Een eerste gradiënt kan worden gevormd door het aanbrengen van glooiing (uiteraard afgestemd op het bestaande landschap). Hierdoor ontstaan vervolgens gradiënten in vochtigheid, hoeveelheid schaduw en daardoor ook in vegetatie en in leefgebied voor soorten. Deze gradiënten zorgen er voor dat de biodiversiteit vergroot. Door toepassen van verschillende soorten beplanting is een gradiënt te versterken. Zo kan een mantel-zoom vegetatie worden aangebracht door achtereenvolgens (vanaf het asfalt bezien) een strook grasland en kruiden of een bloemenmengsel voor bijen (inclusief enkele zandhopen als schuillocatie) aan te brengen, een overgangszone van ruigtekruiden naar bosplantsoen en een strook jonge, gebiedseigen bomen. Een dergelijke inrichting is vooral van meerwaarde wanneer het aansluit op een bestaande bosstructuur. Dit verhoogt tevens de natuurbelevingswaarde van automobilisten op de weg. Ook kan hierbij gedacht worden aan een structuurrijke middenberm (bijvoorbeeld bremstruweel).

Hop-overs vlermuizen

Het plangebied doorkruist op een aantal plekken lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en watergangen. Deze elementen kunnen op dit moment door vlermuizen worden gebruikt als vliegroute. De wegverbreding maakt het op deze plaatsen moeilijker voor vlermuizen om de weg te passeren, omdat de bredere weg als een versturende barrière werkt. Dit effect is te beperken door bij de nieuwe inrichting rekening te houden met bestaande vliegroutes door vliegroutes bijvoorbeeld om te leiden of door nieuwe beplanting aan te brengen langs of tussen de wegdelen in de middenberm (een zogenaamde hop-over).

Ook (straat)verlichting speelt een grote rol bij de passeerbaarheid van wegen voor vleermuizen (zie volgende paragraaf). (Limpens et al. 2004).

Diervriendelijke verlichting

Kunstmatische verlichting bij nacht zoals straat- of bouwverlichting kan een verstorend effect hebben op nachttactieve dieren. Vooral vleermuizen, nachttactieve zoogdieren en uilen zijn hiervoor gevoelig. Verstoring van deze dieren wordt voorkomen door binnen de daarvoor kwetsbare perioden geen gebruik te maken van dergelijke verlichting. Als dit toch noodzakelijk is, heeft het de voorkeur om, zeker nabij belangrijke leefgebieden, gebruik te maken van lage armaturen waardoor lichtuitstraling wordt beperkt. Ook de lichtkleur is bepalend voor de mate waarin het dieren verstoort. De voorkeurskleur verschilt per soortgroep. Zo worden vleermuizen het minste verstoord door amberkleurig licht, en vogels het minste door groen licht.

Natuurvriendelijke oevers

De watergangen nabij het plangebied kunnen worden ingericht met natuurvriendelijke oevers (mede in het kader van de waarschijnlijk noodzakelijke watercompensatie een geschikt middel). Vooral bredere watergangen zoals het Nieuwe Drostendiep en de Slenerstroom zijn hiervoor geschikt. Een natuurvriendelijke oever kenmerkt zich door een flauw talud, waardoor er een gradiënt ontstaat in vegetatiestructuren en waterdiepten. Hierdoor biedt de natuurvriendelijke oever groeiplaatsen voor verschillende soorten fauna (zoals de rietorchis) en leefgebied voor verschillende diersoorten (zoals de waterspitsmuis, maar ook diverse vissen en watervogels) en macrofauna. De natuurbelevingswaarde vanaf de nieuwe N34 kan versterkt worden door de watergangen vanaf de weg zichtbaarder te maken of bijvoorbeeld door ze 'aan te kondigen' met kleinere waterstructuren langs de weg.

Faunapassages

Op plaatsen in het plangebied waar aan beide zijden van de nieuwe weg belangrijke landschapselementen voor dieren aanwezig zijn, kunnen faunapassages worden aangelegd. Op deze manier worden de landschapselementen met elkaar verbonden (zie ook *robuuste verbindingen*), en verkleint de kans op aanrijdingen. Vooral nabij de kruising A34 – N391 zijn aan beide zijden van het plangebied waardevolle landschapselementen aanwezig. Nader onderzoek dient uitgevoerd te worden om te bepalen voor welke soorten een faunapassage nuttig is.

Amfibieënpoelen

In de ruime omgeving van het plangebied komen de zwaarder beschermde amfibieën knoflookpad, poelkikker en heikikker voor. Deze soorten zijn, net als andere amfibieën, gebaat bij geschikte voortplantingswateren. Hiervoor kunnen poelen worden aangelegd die voor de soorten over land bereikbaar zijn vanuit andere poelen in de omgeving, maar voldoende geïsoleerd liggen zodat de eieren en jongen niet ten prooi vallen aan roofvissen.

Bij de aanleg van amfibieënpoeLEN is het van belang dat de oevers flauw zijn en dat er een rijke water- en oevervegetatie aanwezig is. Hierdoor kunnen de dieren de poel gemakkelijk in- en uit en zijn er voldoende schuilplaatsen beschikbaar. Eventueel is dit te combineren met het kopje *natuurvriendelijke oevers*.

Verschraling

In de ruime omgeving van het plangebied komen diverse zwaarder beschermde soorten voor die leven in schrale (heide)vegetaties. Voorbeelden zijn het heideblauwtje en de zandhagedis. Voor deze en meer algemeen voorkomende soorten kan ontwikkeling van schrale gronden zorgen voor een uitbreiding van leefgebied. Het is dan wenselijk om aan te sluiten op bestaande (potentiële) leefgebieden zoals het Noordbarger Bosch. Hierdoor vergroot de kans dat de dieren zich ook daadwerkelijk (spontaan) zullen vestigen in de nieuwe natuur.

Bronnen

H.J.G.A. Limpens, P. Twisk & G. Veenbaas, 2004. Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen praktische invulling kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen. Uitgave Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft, en de vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem. 24 pp. DWW-2004-037. ISBN: 90-369-5562-9